

## Раздзел V

# КУЛЬТУРА Ў ФОКУСЕ СМІ

## ЧАСОПІС «МАСТАЦТВА» ЯК ТРАДЫЦЫЙНАЕ КАШТОЎНАСНА АРЫЕНТАВАНАЕ ВЫДАННЕ

*В. М. Адамава*

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,  
вул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,  
adamovadamik@gmail.com*

*Навуковы кіраўнік – Л. П. Саянкова-Мяльніцкая,  
доктар філалагічных навук, прафесар*

У артыкуле разглядаецца спецыялізаваны часопіс «Мастацтва» як выданне, якое не толькі дапамагае арыентавацца ў мастацкім жыцці краіны, але і спрыяе каштоўнаснаму самавызначэнню праз рэпрэзентацыю і ацэнку твораў мастацтва. Аўтар вызначае наступныя аксіялагічныя ўзроўні вывучэння дадзенага часопіса: узровень друкаванага выдання, узровень традыцыйнага выдання, узровень публікацый выдання – і актуалізуе даследаванне матэрыялаў часопіса ў межах нацыянальнага культурна-асветніцкага дыскурсу

**Ключавыя словы:** спецыялізаванае перыядычнае выданне; традыцыя; пераемнасць; нацыянальны культурна-асветніцкі дыскурс.

## MAGAZINE «MASTACTVA» AS TRADITIONAL VALUE-ORIENTED EDITION

*V. M. Adamava*

*Belarusian State University,  
9, Kalvaryjskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus  
Corresponding author: V. M. Adamava (adamovadamik@gmail.com)*

*Research advisor – L. P. Sayankova-Myalnitskaya,  
doctor of Philology, professor*

The article presents specialized magazine «Mastactva» as edition, which not only helps to oriente in the creative life of the country, but also favours value-based personal identity through the representation and valuation of the workes of art. The author stands out the following axiological levels of the research of the above magazine: the level of print medium, the level of traditional issue of belarusian journalism, the level of publications of the issue – and maintains the research of the materials of the magazine in the frame of the national cultural and educational discourse.

**Key words:** particularized periodic publication; tradition; continuation; national cultural and educational discourse.

У XXI стагоддзі актуалізуецца каштоўнасць падыход да даследаванняў не толькі ў журналістыцы, але і ў навуцы ўвогуле. Ствараецца тэарэтычна-метадалагічны падмурак асэнсавання і развіцця базісных нацыянальна-культурных каштоўнасцей [1, с. 48], развіцця нацыянальнай культурнай прасторы. «Нацыянальная культурная прастора – форма існавання культуры ў грамадскай свядомасці, сукупнасць умоў і магчымасцяў развіцця асобы, якія ствараюцца мэтанакіравана дзяржаўнымі інстытутамі, грамадскімі структурамі, суб'ектамі культурнай дзейнасці і фарміруюцца сацыякультурным асяроддзем, у якім знаходзіцца асоба» [2]. Сродкі масавай інфармацыі (СМІ) і ў прыватнасці спецыялізаваныя перыядычныя выданні мастацтвазнаўчага накірунку ў кантэксце «Канцэпцыі развіцця нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства на 2024–2026 гады» ў Рэспубліцы Беларусь выступаюць у якасці суб'ектаў культурнай дзейнасці. Часопіс «Мастацтва» – адзінае ў рэспубліцы спецыялізаванае грамадска-асветніцкае выданне пра выяўленчае мастацтва, фатаграфію, музыку, тэатр, кіно, канцэптualная мастацтвазнаўчая з'ява нацыянальнай медыякультуры, у якім вылучаецца пераемнасць традыцый у мастацкай крытыцы не толькі як гісторыя існавання часопіса, але і як усвядомленая пазіцыя аўтараў. Вывучэнне нумароў часопіса «Мастацтва» (1983, 1993, 2003, 2013, 2023 гг. і № 1–5 за 2024 г.) дазваляе таксама вылучыць каштоўны аспект яго медыядзенасці.

Разглядаючы часопіс «Мастацтва» як выданне, якое, на нашу думку, дапамагае не толькі арыентавацца ў мастацкім жыцці краіны, але

і спрыяе каштоўнаснаму самавызначэнню праз рэпрэзентацыю і ацэнку твораў мастацтва, вылучым наступныя аксіялагічныя ўзроўні вывучэння дадзенага часопіса: узровень друкаванага выдання, узровень традыцыйнага выдання, узровень публікацый выдання.

У мэтах пацверджання значнасці часопіса «Мастацтва» як друкавага выдання быў праведзены эксперымент, накіраваны на выяўленне розніцы ўспрыняцця мэтай аўдыторыяй друкаваных тэкстаў выдання і іх электроннай версіі, размешчанай на сайце рэдакцыйна-выдавецкай установы «Культура і мастацтва» ў электронным архіве нумароў. У эксперыменце прымалі ўдзел 26 студэнтаў 1-га курса і 20 студэнтаў 3-га курса мастацкага факультэта УА «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў». Студэнтам было прапанавана вызначыць розніцу ва ўспрыманні публікацый часопіса ў друкаванай і электроннай версіі. Па словах студэнтаў, друкаваныя тэксты ўспрымаюцца больш усвядомлена, лепш запамінаюцца, таму што патрабуюцца дадатковыя намаганні для ўспрыняцця інфармацыі. Больш выразныя межы друкаванага тэксту дазваляюць «усвядоміць іерархічнасць выказванняў», «размеркаваць увагу», «расставіць прыярытэты». Электронная версія часопіса, як адзначалі ўдзельнікі эксперыменту, «выдатна прадстаўляе» ілюстрацыі і дазваляе пазнаёміцца з пералікам публікацый нумара.

У якасці ілюстратыўнага матэрыялу для прэзентацыі часопіса «Мастацтва» як традыцыйнага выдання (год заснавання 1983) выбраны пастаянныя рубрыкі, прадстаўленыя ў нумарах з 1983 па 2024 гг., якія, на наш погляд, адлюстроўваюць пераемнасць традыцый у прадстаўленні мастацтва ў нацыянальных СМІ. Пералічым некаторыя з іх: Працэс / Памяць сэрца; Працэс / Стваральнікі і пераемнікі; Дзейныя асобы; Літаратура і экран; Мастацтва і асяроддзе; Даследуюцца жанры; Мастацкі летапіс Перамогі; Рэцэнзіі; Штрыхі да творчага партрэта; Культурны паласт; Дыскурсы; Вытокі; Тэатр / Фэстываль / Інтэрв'ю / Рэцэнзія / Нататкі; Дыялог культур; Кіно незалежнай Беларусі. Як бачна, структуру часопіса вызначаюць як аналітычныя і мастацтвазнаўчыя матэрыялы, так і публікацыі, прысвечаныя творчым асобам.

Агляд публікацый часопіса за 2024 г. дазваляе, на наш погляд, зрабіць выснову аб каштоўнасным падыходзе ў ацэнцы і інтэрпрэтацыі з'яў мастацкага жыцця нашай краіны. Аўтары часопіса прэзентуюць розныя аспекты культурнага жыцця (тэатральныя прэм'еры, выставы, юбілеі творчых асоб і ўстаноў культуры) праз прызму агульначалавечых каштоўнасцей, такіх як: *связь поколений и единение* («Пад мірным небам»

А. Крывенькая, № 3, 2024); *псіхалагічны камфорт* («У адным шэрагу з мэтрамі» П. Васілеўскі пра скульптара У. Жбанова – эстэтызацыя гарадскога асяроддзя, № 3, 2024); *творчасць як «подых адукаванага чалавека* (Я. Ленсу «Жыццё, аддаанае мастацтву кнігі», № 5, 2024); *адраджэнне гарманічнай выявы чалавека ў розных стылях і формах мастацтва* (Я. Шунейка «Новыя далягляды», № 5, 2024); *унутраная утульнасць і цяпло чалавечых зносін* (Н. Бунцэвіч «Вятры-павевы «Траматаны» – брэндавага праекта беларуская камернай музыкі, № 5, 2024); *дыялог, уменне слухаць і чуць як сродак мірнага ўрэгулявання канфлікту* («Гульня і жыццё: хто каго?» Н. Бунцэвіч, пастаноўкі Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага, № 5, 2024); *лёс грамадзяніна: «любоў да радзімы, не за штосьці, а проста за тое, што яна не чужая, нашая»* (Н. Бунцэвіч «Канцэнтрацыя нацыянальнага», № 5, 2024).

Такім чынам, прадстаўляючы часопіс «Мастацтва» як традыцыйнае каштоўнае арыентаванае выданне, можна вызначыць наступныя вызначальныя пазіцыі: як друкаванае выданне часопіс з’яўляецца значнай часткай нацыянальнай культурнай сферы ў кантэксце інфармацыйнага ўзаемадзеяння прадстаўнікоў мастацкага жыцця краіны; як спецыялізаванае выданне часопіс можна разглядаць з пазіцыі пераемнасці, якая ўказвае на захаванне і стабільнае развіццё традыцый нацыянальнай мастацкай крытыкі; тэксты публікацый часопіса мэтазгодна, на нашу думку, вывучаць у межах нацыянальнага культурна-асветніцкага дыскурсу з пункту гледжання іх уздзеяння на фарміраванне каштоўнага падыходу ў прадстаўленні і ацэнцы з’яў мастацкага жыцця.

### Бібліяграфічныя спасылкі

1. Падаляк Т. У. Аксіялогія сучаснай беларускай журналістыкі; навук. рэд. У. В. Гніламёдаў. Мінск : БДУ, 2016. 263 с.
2. О Концепции развития национального культурного пространства во всех сферах жизни общества на 2024–2026 годы [Электронный ресурс]. URL: <https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=C22300961> (дата обращения: 07.05.2024).